

Evropské školy

Kancelář generálního tajemníka

Pedagogický odbor

Ref. : 2007-D-441-cs- 5

Orig. : AJ

OCHRANA DÍTĚTE

Schváleno Nejvyšší radou prostřednictvím písemného řízení zahájeného dne 21. dubna 2008 a ukončeného ke dni 13. května 2008.

OCHRANA DÍTĚTE

ODPOVĚDNOST NÁRODNÍCH DELEGACÍ, ŘEDITELSTVÍ A UČITELŮ EVROPSKÝCH ŠKOL

Situace

Ochrana dětí, péče o ně a o jejich blaho jsou zcela přirozeně prvořadými úkoly systému evropských škol. Tato povinnost opatrnosti a péče vyžaduje od všech, kteří jsou zodpovědní za dohled nad evropskými školami (včetně těch, kteří se účastní výběru nových pracovních sil a řízení školy) vyvinout maximální úsilí při prověřování všech osob pracujících zde s dětmi, zda jsou k této práci plně způsobilé a při snaze zaručit, aby se sami žáci vyvíjeli v co možná nejjistějším a nejbezpečnějším prostředí.

Vypracování tohoto dokumentu je založeno na následujících skutečnostech:

- Vědomí o značné rozdílnosti opatření přijatých jednotlivými členskými státy k ověřování si způsobilosti potenciálních zaměstnanců škol pro práci s dětmi. Tato diverzita postupů a procesů znamená pro školy riziko v případě právních sporů;
- Problémy zdraví a bezpečnosti které se ve školách pravidelně opakují a které školy musí řešit, například pokud se týká činností probíhajících vně budovy školy;
- Vzrůstající pozornost, která je v některých členských státech Evropské Unie udělována právům dítěte a v důsledku toho zvyšující se počet občansko-právních stíhání v případě podezření nebo dokonce prokázání protizákonného jednání.

Ze všech těchto důvodů se zdálo užitečné shrnout do jednoho dokumentu úspěšné zkušenosti v této oblasti školního života směřující k ochraně bezpečnosti, zdraví a fyzické, psychické a duševní pohody dětí. Tento dokument vytyčuje hlavní směry. Vyzývá školy přijmout v této oblasti své činnosti všechna zde zmíněná opatření. V mnoha případech budou z tohoto důvodu nuceny vypracovat vlastní detailnější strategii podle svých konkrétních podmínek.

Principy

Je důležité, aby postup přijímání veškerých zaměstnanců školy a kontrola jejich činnosti zajišťovaly všem dětem bez ohledu na jejich národnost a evropskou školu, kterou navštěvují, stejnou míru bezpečnosti a pozornosti.

Etika každé školy musí být založena na principu vzájemného respektu všech členů školního společenství jednak proto, aby byli žáci podporováni při vytváření sebeúcty, jednak aby bylo chráněno jejich právo na psychické a fyzické soukromí. V případě nesouladu mezi zveřejňováním informací osobního rázu a respektováním soukromého života, musí být za všech okolností upřednostněna práva dětí a jejich ochrana.

Svoboda osobnosti a právo na lidskou důstojnost jsou nezadatelnými právy jednoho každého a jsou uplatňována v případě všech členů školního prostředí. Respektování těchto principů zakazuje tedy mimo jiné použití veškerého fyzického nebo psychického násilí na žácích včetně jakýchkoli ponižujících trestů.

Platnost těchto práv není v žádném případě podřízena skutečnosti, že žáci jsou povinni dodržovat své školní povinnosti; respektování lidských práv žáků nemůže být žádným způsobem spojováno s plněním jejich školních povinností.

Je vhodné dohlížet na to, aby z jedné strany byly všechny znepokojující informace ohledně pohody a ochrany dítěte předávány příslušné osobě/řediteli školy, který v

případě potřeby informuje národní úřady, a z druhé strany aby všechny stížnosti byly projednávány s maximální pozorností.

Je nutné pochopit a respektovat mimořádnou důležitost porozumění a přijetí dokumentů týkajících se ochrany dítěte.

Na úrovni příslušných členských států musí být pro všechny případy týkající se ochrany dítěte stanovena statutární zodpovědnost.

Situace

Mezi problémy, se kterými se při zajišťování bezpečnosti dětí evropské školy setkávají, patří určité množství rozdílů vyplývajících ze skutečnosti, že ve 14-ti evropských školách umístěných v sedmi různých zemích učí pedagogové pocházející z 27 zemí se specifickými zákony, prioritami a přístupy.

Tato specifika jsou následující:

- Velmi rozdílná legislativa pokud se týká věku pohlavní zralosti;
- Rozdílné postupy jmenování učitelů, jak z hlediska procedury, tak po stránce požadavků nebo praxe;
- Odpovědnost ředitelů škol jmenovat vyučující náboženství a etiky;
- Eventuální rozdíly mezi platnými nařízeními a požadavky členského státu, ze kterého pracovník pochází a státu, ve kterém pracovní činnost vykonává.;
- Eventuální rozpor mezi požadavkem transparentnosti a právem každého člověka na respektování soukromí a na ochranu jeho národních i mezinárodních práv;
- Nutnost dohledu nad dobrovolníky pracujícími ve škole s dětmi;
- Nutnost dohledu nad všemi ostatními osobami, se kterými přicházejí děti ve škole do styku;
- Ochrana dětí ve všech oblastech jejich vzdělávání.

Je důležité postupovat tak, aby zjištěné potíže a překážky nebránily školám v zavedení účinné politiky zdraví, bezpečnosti a ochrany dítěte.

1. Politika škol v oblasti ochrany dětí (obecný úvod)

- 1.1 V souladu s výše uvedenými principy a s níže uvedenými pokyny musí každá škola vypracovat svou politiku ochrany dítěte a přizpůsobit doporučení svým konkrétním podmínkám (s ohledem rovněž na platné předpisy země, ve které škola sídlí). Text tohoto dokumentu bude předložen rodičům, jejichž zástupci by se měli účastnit jeho vypracování. Zveřejnění a šíření politiky ochrany dítěte jsou nutnou podmínkou jejího přijetí a respektování ze strany všech členů školního společenství.
- 1.2 Pro zajištění pohody dětí musí všechny osoby pověřené touto činností jednat v souladu s výše uvedenými principy a uplatňovat školní politiku ochrany dítěte. Všichni členové školního společenství musí tato pravidla respektovat a dodržovat.
- 1.3 Na podporu činnosti spojené s ochranou dítěte musí každá škola, každé školské zařízení jmenovat jednoho ze svých zaměstnanců zástupcem v oblasti ochrany dítěte – tj. ředitele nebo osobu, kterou ředitel určí – pro zajišťování spolupráce s národními úřady při zvláštních opatřeních na ochranu dítěte a pro poradní činnost ostatním zaměstnancům nebo dobrovolníkům, kteří se setkají při ochraně dítěte s problémy.
- 1.4 Školy musí prostřednictvím plánu citové a sexuální výchovy seznámit žáky s nebezpečím psychického, fyzického nebo sexuálního zneužití a v rámci zdravotní

výchovy se zhoubnými následky kouření, konzumace alkoholu a drog. Školy by měly rovněž naučit žáky vhodným a bezpečným způsobem používat internet s cílem předejít případům «*cyber-bullying*», křivým obviněním atd.

2. Zaměstnanci školy

Zaměstnanci školy, kteří mají přístup k žákům evropských škol (včetně učitelů náboženství), budou muset před nástupem do funkce předložit výpis z trestního rejstříku, potvrzení o bezúhonném životě a dobrých mravech nebo ekvivalentní potvrzení země, ze které pocházejí nebo kde byli až dosud zaměstnáni.

2.1 Vysílání pracovníci

Je povinností každého členského státu, aby se ujistil, že pracovník, kterého vysílá do evropské školy, ať už se nachází na jeho území nebo na území jiného členského státu, je způsobilý pro práci s dětmi a odpovídá požadavkům platných národních nařízení ohledně učitelů včetně těch, které se týkají ochrany dítěte.

2.2 Učitelé náboženství

V případě učitele náboženství je povinností církevních institucí, které ho delegují, ujistit se, že je způsobilý pro práci s dětmi a odpovídá místním nařízením (především těm, které se týkají ochrany dítěte).

2.3 Vyučující

Je povinností každé školy ujistit se, že všichni vyučující (včetně učitelů náboženství) jsou způsobilí pro práci s dětmi a zároveň dohlížet na respektování místních nařízení (především v oblasti ochrany dítěte).

2.4 Ostatní zaměstnanci pracující bez dozoru s žáky

Všechny osoby, které pracují ve škole a bez dozoru se setkávají s žáky, musí být prověřeny podle platných nařízení. Pokud chybí v tomto směru příslušná nařízení, je nutné se co možná nejdůkladněji ujistit, že tyto osoby nejsou zdrojem možných problémů.

2.5 Školy přijmou všechna přiměřená opatření k zajištění svých budov tak, aby žádná nepovolaná osoba do nich neměla přístup a aby všichni ti, kterým byla návštěva povolena, byli snadno identifikovatelní.

2.6 Doporučuje se ředitelům a všem zaměstnancům vstupujícím do kontaktu s žáky, aby se zúčastnili příslušného školení, na základě kterého budou schopni efektivněji vykonávat své povinnosti v rámci ochrany dítěte. Toto školení by mělo být naplánováno a připraveno v plánech dalšího vzdělávání zaměstnanců škol.

3. Zdraví, bezpečnost a pohodlí

3.1 Školní prostředí

Je důležité, aby všichni, kdo pracují v evropských školách, zde nacházeli bezpečné, zdravé a pohodlné prostředí. K zajištění těchto podmínek jsou na evropských školách prováděna podrobná hodnocení rizik a pravidelné bezpečnostní kontroly vybavení, budovy procházejí častými generálními úklidy, je sledováno zdravé stravování a správná hygiena a vyvíjena snaha o příjemné a pohodlné prostředí tříd.

Je důležité, aby školy byly schopny rychle reagovat podle předem daného postupu na všechny nehody nebo nemoci. Do tohoto bodu spadá vyškolení učitelů a ostatních pracovníků školy v první pomoci (tak, aby nebyly porušovány platné zákony) a vedení knihy úrazů.

V případě potřeby rodiče předají škole informace o alergii nebo jiné chorobě svého dítěte včetně lékařských zpráv, přání rodičů a respektování důvěrnosti sdělení.

3.2 Činnosti vně budovy školy

Během činností, které probíhají vně budovy školy, je důležité zajistit bezpečnost a pohodu dětí (například ověřit, zda ubytovací středisko, ve kterém mají být děti umístěny, je schváleno místními správními orgány). Všechny školní výjezdy musí být prověřeny prostřednictvím předběžného hodnocení rizik, do kterého musí být plně zapojeni vyučující doprovázející žáky během jejich výjezdu.

Rodiče musí být plně informováni o všech aspektech školního výjezdu, kterého se jejich dítě účastní.

4. Uplatňování a procedury

4.1 Chování

Je důležité, aby si každá škola vypracovala aktuální a sladěné procedury přizpůsobené potřebám žáků a pokrývající potřeby žáků všech věkových kategorií. Je důležité, aby všichni členové školního společenství byli seznámeni s následujícími pokyny a chovali se podle nich:

- Rozvíjet slušné a bezpečné chování v budově školy, v jídelně, během vyučování a od otevření školy, před a po činnostech pořádaných školou a také ve školních autobusech a během školních zájezdů;
- Provádět kontrolu a přijímat příslušná opatření ke sledování docházky žáků a jejich povolené či nepovolené absence v budově školy i mimo ni, včetně informování příslušných žáků o důsledcích absence, nepravdělné práce a špatného chování;
- Vést učitele i všechny ostatní, kterých se to týká, k uvědomění si důležitosti poskytování dobrého příkladu.

4.2 Seznámení žáků s jejich právy a povinnostmi

Všechny evropské školy by měly žákům a všem zaměstnancům poskytnout respektující prostředí zaručující zdvořilou komunikaci mezi žáky a učiteli, jak ve třídách tak mimo ně, a chránící žáky proti jakékoli formě diskriminace. Jak vyučující tak žáci musí být oproštěni od předsudků z hlediska národnosti, pohlaví, sexuální orientace, rasy, handicapů, specifických potřeb, atd. V souladu s těmito cíli musí školy poskytovat vzdělání v oblasti osobních vztahů a rozvíjet u žáků respekt k principům rovnosti možností a zapojení všech členů školního společenství bez rozdílu rasy, národnosti, vyznání, sexuální orientace, pohlaví, handicapu nebo specifických potřeb.

4.3 *Bullying*

Každá škola musí vypracovat a zveřejnit:

- Jasnou taktiku a proceduru pro případ týrání jednoho žáka jiným žákem nebo učitelem, ať už jde o fyzické násilí, přímé nebo nepřímé verbální týrání (ponižování, klepy, pomlouvání, atd);

-
- Každá škola si musí vypracovat program prevence šikany v prostředí školy (« bullying »), který bude součástí ročního plánu činnosti školy. Učitelé by měli být alespoň v rámci pedagogických rad poučeni o tom, jakým způsobem lze tyto jevy odhalit;

4.4 Systém vyřizování stížností

Každá škola by měla vypracovat a vyhlásit ucelený a účinný systém vyřizování stížností, který obsahuje následující:

- Srozumitelné informace o způsobu, jakým lze podat stížnost (na primárním cyklu většinou k rukám vedoucího učitele; na sekundárním cyklu často na studijní středisko);
- Postup vyřizování stížností předpokládá v některých případech zachování anonymity toho, kdo stížnost podává, ale také příslušné informace od osoby, proti které je stížnost namířena;
- Vedení registru podaných stížností a přijatých opatření;
- Předávání informací členům školního společenství, kteří se stížnostmi musí být seznámeni;
- Vyvěšení místních nebo národních telefonních čísel, na kterých je dětem poskytována pomoc.

4.5 Postup vyřizování oznámení o újmě

Každá škola by měla vypracovat a zveřejnit postup, kterým budou vyřizována oznámení o újmě. Tento postup by měl obsahovat následující:

- Plánovanou odpověď na oznámení o újmě, ať už verbální, fyzické, duševní nebo sexuální. (V případě potvrzené újmy, musí být přijata opatření v souladu s předpisy a platnými postupy země, ve které škola sídlí.)
- Poradenství zaměstnancům školy ohledně způsobu odhalování příznaků a symptomů újmy způsobené dětem včetně fyzických znamení a chování/vývoje;
- Postup vyřizování oznámení učiněných dětmi;
- Odpovědnost všech zaměstnanců ve věci ochrany dítěte;
- Odpovědnost vůči osobám pověřeným na úrovni školy;
- Nutnost komunikace s národními institucemi zabývajícími se ochranou dítěte (národní zdravotnické instituce nebo policie);
- Použitelné restrikce při vyhledávání případů spojených s ochranou dítěte v sídelní zemi
- Je třeba také upřesnit odpovědnost ve věci vyřizování problematických případů nebo oznámení.

Příloha: Doporučení a chec-list pro strategii a postupy při ochraně dětí v evropských školách

Bezpečnost

- Pravidelné a časté kontroly budov a místa školy správou školského zařízení a odborem veřejných prací včetně kontroly nových budov a míst, kde byl změněn způsob užívání.
- Reálná lhůta na odpověď s možným rizikem vzhledem k urgentnosti případů.
- Zveřejnění studie o hodnocení rizik.
- Ochrana žáků před nebezpečím vyplývajícím ze silničního provozu v době, kdy jsou ve škole nebo pod jejím dohledem (například při výjezdech a školních výletech).
- Zřízení nouzového východu v několikapatrových budovách, hlavní vchod s dveřmi otevřenými ven a plány pro opuštění budovy v případě urychlené evakuace.
- Pravidelné organizování cvičné evakuace; písemné pokyny pro zaměstnance a žáky kterým schodištěm za jaké situace opustit budovu (například v případě požáru); hlášení o průběhu každého cvičného poplachu, na jehož základě je možno zvyšovat bezpečnost evakuace.
- Jmenování osoby zodpovědné za bezpečnost ve škole.
- Dodržování místních pravidel bezpečnosti při práci v laboratořích, například nařízení o maximálním počtu žáků, nošení ochranných roušek nebo brýlí nebo ochranného oblečení, odkládání chemických látek, větrání a dozor učitele při kontaktu s elektrickými rozvody.
- Pravidelná kontrola tělocvičny a jejího vybavení ze strany zvláště jmenované komise.
- Dostatečně velké prostory pro odpočinek, dobře vybavené a udržované.

Zdraví a hygiena

- Důkladný úklid vnitřních prostor školy, především pak míst určených k přípravě a konzumaci jídla a sanitárních míst (toalety a sprchy).
- Voda, mýdlo a přístroje na sušení rukou na všech toaletách.
- Dodržování všech místních předpisů ohledně kuchyně a topení.
- Pravidelná kontrola kvality vody a dodržování hygienických pravidel v případě bazénů dle místních předpisů.
- Pravidelné odstraňování nežádoucích prvků jako jsou nápisy na stěnách, žvýkačky, atd.
- Boj proti nadměrnému užívání látek jako jsou drogy, alkohol, tabák, atd.

Pohodlí

Ve všech evropských školách musí být vynaloženo maximální úsilí k vytvoření příznivých podmínek z hlediska duševní hygieny žáků. Z tohoto důvodu musí ředitelství školy dbát na to, aby:

- Třídy, laboratoře a tělocvičny byly dobře osvětleny, vytopeny a větrány, jejich velikost aby odpovídala počtu žáků, kteří se v nich vyskytují.
- Vybavení školy bylo kvalitou a rozměry přizpůsobeno žákům, kteří ho používají.
- Všichni žáci mají právo na dostatečně dlouhou polední přestávku.

Doporučení uvedená v tomto dokumentu jsou určena k prodiskutování v jednotlivých školách na úrovni příslušných orgánů, jako je například výchovné poradenství. Po těchto debatách by měly následovat úpravy vnitřního řádu školy. Měla by být přijata opatření k uplatňování těchto doporučení a k pravidelné kontrole výsledku jejich fungování.